

RP 36/2010 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 3 och 8 § i lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov ändras så att den högsta procenten för understöd är 50 procent för byggande, anskaffning och ombyggnad av bostäder för utvecklingsstörda personer.

Propositionen baserar sig på statsrådets principbeslut av den 21 januari 2010 om ett program för ordnande av boende och anslutande tjänster för utvecklingsstörda åren 2010 – 2015.

Lagen avses träda i kraft den 1 juni 2010.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning och praxis.....	3
2.2 Bedömning av nuläget	3
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	4
3.1 Målsättning.....	4
3.2 De viktigaste förslagen.....	5
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	5
4.1 Ekonomiska konsekvenser	5
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	5
4.3 Samhälleliga konsekvenser	5
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	5
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	5
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktat	6
DETALJMOTIVERING	6
1 LAGFÖRSLAG	6
2 IKRAFTTRÄDANDE	7
LAGFÖRSLAG	8
Lag om ändring av 3 och 8 § i lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov	8
BILAGA	10
PARALLELLEXT	10
Lag om ändring av 3 och 8 § i lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov	10

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

I Finland bor det cirka 35 000 – 40 000 utvecklingsstörda personer, av vilka många behöver rikligt med individuell hjälp och stöd i sitt boende. I Finland finns det för närvarande 18 institutioner vars verksamhet helt eller i huvudsak är avsedd att betjäna utvecklingsstörda personer. I maj 2009 fanns det på institutionerna för utvecklingsstörda 2 000 personer på långtidsplatser och cirka 400 personer i kortvarig rehabiliterande vård. Cirka 13 000 personer med utvecklingsstörning bor hos anhöriga, och av dem är ungefär hälften vuxna. En stor del av dem behöver en möjlighet att bo självständigt.

Statsrådet har den 21 januari 2010 fattat ett principbeslut om ett program för ordnande av boende och anslutande tjänster för utvecklingsstörda åren 2010 - 2015 och beslutat om genomförandet av åtgärderna i programmet. Programmet och principbeslutet baserar sig på det bostadspolitiska åtgärdsprogram som statsminister Matti Vanhanens andra regering utarbetat.

Boendeprogrammet för utvecklingsstörda har som mål att möjliggöra ett sådant individuellt boende för utvecklingsstörda individer som stärker deras delaktighet och jämlikhet i den sociala gemenskapen och samhället. En åtgärd i programmet är att höja understödet enligt lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov (1281/2004, nedan *lagen om investeringsunderstöd*) till högst 50 procent av de godkända kostnaderna när det gäller bostadsprojekt för utvecklingsstörda.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Det finns för närvarande fyra stödklasser i lagen om investeringsstöd. Den högsta procentandelen i stödklasserna varierar mellan

10 och 50 procent av de kostnader som godkänts av Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet. Beviljande av investeringsunderstöd förutsätter dessutom att ett projekt beviljats ett räntestödslån i enlighet med lagen om räntestöd för hyresbostadslån och bostadsrättshuslån (604/2001, nedan *lagen om räntestöd*).

Enligt 3 § i lagen om investeringsunderstöd kan understöd beviljas för bostadsprojekt till boendegrupper som behöver särskilt stöd och

1) som har dåliga bostadsförhållanden och exceptionellt låg inkomstnivå,

2) som är beroende av mer stödtjänster än normalt i sitt boende,

3) för vilka ordnandet av bostadsförhållandena utöver de stödtjänster som avses i 2 punkten i betydande mån kräver speciallösningar i fråga om lokaler och utrustning i bostadshuset eller bostaden, eller

4) för vilka en förutsättning för ordnandet av bostadsförhållandena utöver de omständigheter som avses i 3 punkten är långvarig bostadslöshet på grund av missbruksproblem, psykiska problem eller motsvarande problem.

Projekt avsedda för utvecklingsstörda och andra personer med funktionshinder har i huvudsak hört till stödclass 3, och en liten del även till stödclass 2. I stödclass 2 är understödet högst 25 % och i stödclass 3 högst 40 %.

2.2 Bedömning av nuläget

I bostadsobjekt avsedda för utvecklingsstörda personer behövs det speciallösningar i fråga om lokaler och utrustning samt säkerhetsteknik, vilket betyder att byggnadskostnaderna kan bli högre än för andra bostäder. Särskilt utvecklingsstörda personer som flyttar från institutionsvård och är i behov av krävande vård, t.ex. personer som rör sig med rullstol eller i huvudsak är sängbundna, behöver hjälpmedel och tillräckligt utrymme

i sina boende- och servicelokaler så att de kan ges den vård och de tjänster de behöver.

År 2009 stödde Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet genom investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov byggandet eller ombyggandet av 390 bostäder avsedda för utvecklingsstörda. Detta är för lite med tanke på behovet. En orsak till den låga produktionsmängden är de höga byggnadskostnaderna för de mest krävande bostadsprojekten.

Största delen av de utvecklingsstörda personerna lever på folkpension vilket betyder att deras utkomst är låg. År 2010 är folkpensionens maximibelopp 584,13 euro i månaden för en enskild person. Efter att underhållsavgiften för specialomsorger om utvecklingsstörda som är cirka 300 euro i månaden dragits av från folkpensionen återstår cirka 284 euro i månaden att använda till hyra och övriga levnadskostnader. Underhållsavgiften täcker t.ex. kostnader för städutrustning, gemensamt möblemang och liknande.

Pensionen tillsammans med pensionstagarnas bostadsbidrag täcker inte boende- och levnadskostnaderna för alla vilket betyder att en del måste ansöka om kommunernas utkomststöd. Detta är inte en hållbar lösning på lång sikt. Även om de utvecklingsstörda personer som måste ansöka om utkomststöd inte är många till antalet, uppskattningsvis några hundra, är situationen svår för samtliga personer med utvecklingsstörning.

Den gällande högsta procenten för understöd räcker inte för att garantera alla utvecklingsstörda personer tillgång till lämpliga bostäder med skäligen boendekostnader.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med boendeprogrammet för utvecklingsstörda är att det under programperioden 2010 – 2015 ska byggas eller anskaffas från det existerande bostadsbeståndet sammanlagt cirka 600 nya bostäder per år. Största delen av dessa bostäder ska vara nyproduktionsprojekt för gruppbaserat serviceboende av vilka Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet finansierar cirka 470 bostäder per år

under programperioden. Enligt programmet ska Penningautomatföreningen rf stöda byggandet eller anskaffandet av ungefär 130 bostäder per år.

Genom att höja maximibeloppet för investeringsunderstöd till 50 procent av de godkända kostnaderna för ett projekt stöder man särskilt byggandet av nya exceptionellt krävande objekt eller objekt som är dyra av andra orsaker. Då gamla bostäder ändras eller byggs om så att de är lämpliga för utvecklingsstörda personer kan detta understöd med det högsta understödet endast i specialfall. Det kan vara frågan om ett sådant här specialfall t.ex. då ett exceptionellt krävande bostadsobjekt för utvecklingsstörda genomförs i det existerande bostadsbeståndet så att utvecklingsstörda via objektet erbjuds bostäder bland den övriga befolkningen.

Höjningen av understödsprocenten sporrar kommuner och övriga aktörer att också erbjuda boendeservice inom öppenvården för utvecklingsstörda som behöver krävande boendelösningar.

En höjning av maximibeloppet för understöd till 50 procent bidrar till att boendekostnaderna för utvecklingsstörda personer blir rimligare samt till att såväl dyra lösningar i fråga om utrustning och lokaler som de utvecklingsstördas låga inkomster har mindre betydelse. Höjningen skapar även förutsättningar för att sänka boendekostnaderna särskilt i stora städer där tomtpriserna och byggnadskostnaderna är högre än på andra orter.

Genom att öka antalet bostäder för utvecklingsstörda möjliggör man förutom att utvecklingsstörda som håller på att bli vuxna eller redan är vuxna och bor i barndomshemmet flyttar till ett eget hem även att institutionsvården minskar. Det är viktigt att minska på institutionsvården med tanke på såväl människorna inom den som på samhället. Det är viktigt att betydligt minska på institutionsvården för utvecklingsstörda innan de stora åldersklassernas behov av serviceboende måste tillgodoses i större skala än förut på 2020-talet.

För att kunna minska på institutionsvården för personer med utvecklingsstörning och göra det möjligt för vuxna utvecklingsstörda att flytta från barndomshemmet krävs det

förutom att utbudet av lämpliga bostäder ökar även många andra åtgärder såsom tjänster som stöder enskilt boende samt kontroll av boendekostnaderna.

3.2 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att maximibeloppet för understöd i lagen om investeringsunderstöd höjs till 50 procent i fråga om bostadsobjekt för utvecklingsstörda då ordnandet av boendeförhållandena utöver stödtjänster förutsätter exceptionellt krävande eller dyra lösningar i fråga om lokaler och utrustning. Den högsta procenten för understöd tillämpas från fall till fall enligt behov. Den högsta procenten tillämpas således endast på en del av stödobjekten för utvecklingsstörda.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Den föreslagna lagen förutsätter inte att den gällande fullmakten för investeringsunderstöd höjs. Boendeprogrammet för utvecklingsstörda genomförs inom ramarna för statsfinanserna.

Av de 470 bostäder som utgör Finansierings- och utvecklingscentralen för boendets årliga mål under programperioden kan högst en femtedel beräknas få det högsta understödet på 50 procent på basis av att ett projekt medför exceptionellt omfattande eller dyra lösningar i fråga om lokaler och utrustning. Resten, dvs. cirka 80 procent av projekten, får ett understöd som är lägre än detta. Höjningen av maximibeloppet för understöd betyder i praktiken att ungefär 2 miljoner euro mer än för närvarande årligen riktas till bostadsprojekt för utvecklingsstörda i fullmakten för investeringsunderstöd till grupper med särskilda behov. I praktiken minskar denna del av understödsfullmakten framför allt understöd till bostadsobjekt avsedda för äldre. Åren 2005-2009 har äldreboenden varit Finansierings- och utvecklingscentralen för boendets största understödsobjekt. Bostadsobjekt för äldre kommer också i fortsättningen att vara den grupp som får mest investeringsunderstöd.

Höjningen av maximibeloppet för understöd inverkar direkt på framtida hyresgästers hyror. Understödet medför att objektens hyror sjunker i och med att de finansiella utgifterna minskar. I alla objekt för grupper med särskilda behov bestäms hyran i enlighet med den s.k. självkostnadsprincipen enligt 13 § i lagen om räntestöd. Den totala effekten av investeringsunderstödet på den månadshyra som den boende ska betala efter att bostadsbidraget dragits av kan i bästa fall vara flera hundra euro i månaden. Den föreslagna höjningen av maximibeloppet för investeringsunderstöd sänker begynnelsehyrorna med i genomsnitt cirka 60 euro per månad.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Den föreslagna lagen har inga konsekvenser för myndigheterna.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Den föreslagna lagen ökar jämlikheten mellan människor på bostadsmarknaden. Propositionen skapar förutsättningar för en minskning av institutionsvården för utvecklingsstörda.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Propositionen baserar sig på statsrådets principbeslut av den 21 januari 2010 om ett program för ordnande av boende och anslutande tjänster för utvecklingsstörda åren 2010-2015. Principbeslutet och det anknytande programmet grundar sig på det arbete som utförts 2009 av en arbetsgrupp bestående av representanter från olika intressegrupper. Arbetsgruppens slutrapport "Bostäder för personer med utvecklingsstörning och grav funktionsnedsättning" har publicerats i serien miljöministeriets rapporter (YMra 16/2009).

Propositionen har beretts vid miljöministeriet i samråd med Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktat

Utlåtande om propositionen har begärts av social- och hälsovårdsministeriet samt Statskontoret. Båda har i sina utlåtanden understött förslaget.

Utlåtanden har i detta sammanhang inte begärts av övriga intressegrupper, eftersom intressegruppernas synpunkter i stor utsträckning har hörts och beaktats under arbetsgång.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

3 §. Grupper med särskilda behov. I paragrafen finns bestämmelser om vilka grupper med särskilda behov som beviljas understöd för förbättring av bostadsförhållandena. Grupperna med särskilda behov är för närvarande indelade i fyra grupper enligt faktorer som avsevärt påverkar boende.

Det föreslås att till paragrafen fogas en ny 5 punkt. I den nya punkten föreskrivs om sådana utvecklingsstörda personer för vilka ordnandet av bostadsförhållandena utöver de stödtjänster som avses i den gällande 2 punkten förutsätter exceptionellt krävande eller dyra lösningar i fråga om lokaler och utrustning i bostadshuset eller bostaden. Efter ändringen ska bostadsprojekt för utvecklingsstörda fortfarande understödjas även utgående från den gamla indelningen.

Till den nya femte gruppen hör sådana utvecklingsstörda vars handikapp eller sjukdom ställer större krav på bostadslösningar än vad de gör för utvecklingsstörda i grupperna som föreskrivs i gällande lag. Sådana här personer är framför allt personer som flyttar från institutionsvård, t.ex. institutioner för utvecklingsstörda eller sjukhus, till boendeservice. Alla personer som på grund av flerhandikapp eller gravt handikapp är intagna på institutioner för utvecklingsstörda anses i detta sammanhang vara utvecklingsstörda. Rehabiliteringsklienter inom mentalvården hör dock inte till denna grupp. Dessa klienter behöver i sitt boende inte lika dyra eller exceptionella lösningar som de utvecklingsstörda.

De personer som kommer från institutionsvård är ofta sängbundna eller behöver andra hjälpmedel för att kunna röra sig. När det gäller t.ex. storleken på och utrustningen i tvätttrum för sängbundna hyresgäster krävs det ofta exceptionella lösningar. Även de vårdåtgärder hyresgästerna behöver kräver utrymme.

Sådana utvecklingsstörda personer vars handikapp eller sjukdom kräver exceptionellt dyra lösningar i fråga om utrustning i bostadshuset eller bostaden kan också höra till denna grupp. Till exempel i vissa bostadsobjekt för autister kan det vara nödvändigt att förbereda sig på en exceptionellt hård och nötande behandling av lokaler och utrustning, varför det kan vara bra att bland annat skydda elektroniska apparater med stötsäkra skydd och använda fönsterglas som tål hårda stötar.

Sådana utvecklingsstörda som på grund av dyra byggnads- eller tomtpriser på en ort annars inte skulle ha möjlighet att få tillräckligt förmånliga bostäder som motsvarar deras behov kan också anses höra till denna grupp. Faktumet att det är dyrt att bygga på vissa orter kan komma till uttryck speciellt när det gäller denna typ av bostadsobjekt för utvecklingsstörda. Dessa objekt är ofta mindre till storleken, men kräver dock rymliga service-lokaler i förhållande till bostadsarealen. Byggnadskostnaderna för ett projekt ska då jämföras med den allmänna prisnivån på orten och inte med den genomsnittliga nivån i landet.

8 §. Understödet storlek. Det föreslås att till 1 mom. 4 punkten fogas en hänvisning till den nya 5 punkten i 3 §, varvid understöd

kan beviljas till högst 50 procent för bostadsprojekt som anges i punkten riktade till utvecklingsstörda personer.

Den nya klassen för det högsta understödet för utvecklingsstörda ska i huvudsak tillämpas på nyproduktionsprojekt. På anskaffnings- och ombyggnadsprojekt tillämpas den nya klassen för det högsta understödet främst då bostäder från det existerande bostadsutbudet anskaffas eller byggs om för utvecklingsstörda i enlighet med 3 § 5 punkten så att det främjar deras integration i anslutning till vanligt boende.

Det föreslås att den finska språkdräkten i paragrafens 2 mom. rättas. I fråga om innehåll föreslås inga ändringar.

2 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft den 1 juni 2010. Lagen tillämpas på de bostadsprojekt för utvecklingsstörda för vilka ansökan har anlänt till Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet från och med den 1 januari 2010.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 3 och 8 § i lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 30 december 2004 om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov (1281/2004) 3 och 8 §, sådana de lyder i lag 448/2008, som följer:

3 §

Grupper med särskilda behov

Understöd kan beviljas för bostadsprojekt till boendegrupper som behöver särskilt stöd och

- 1) som har dåliga bostadsförhållanden och exceptionellt låg inkomstnivå,
- 2) som är beroende av mer stödtjänster än normalt i sitt boende,
- 3) för vilka ordnandet av bostadsförhållandena utöver de stödtjänster som avses i 2 punkten i betydande mån kräver speciallösningar i fråga om lokaler och utrustning i bostadshuset eller bostaden,
- 4) för vilka en förutsättning för ordnandet av bostadsförhållandena utöver de omständigheter som avses i 3 punkten är långvarig bostadslöshet på grund av missbruksproblem, psykiska problem eller motsvarande problem, eller
- 5) för vilka ordnandet av bostadsförhållandena utöver de stödtjänster som avses i 2 punkten förutsätter exceptionellt krävande eller dyra lösningar i fråga om lokaler och utrustning i bostadshuset eller bostaden på grund av de boendes utvecklingsstörning.

8 §

Understödet storlek

För de bygg-, anskaffnings- och ombyggnadskostnader som godkänts för finansiering med räntestödslån kan understöd beviljas

- 1) till högst 10 procent när understödet beviljas för det ändamål som anges i 3 § 1 punkten,
- 2) till högst 25 procent när understödet beviljas för det ändamål som anges i 3 § 2 punkten,
- 3) till högst 40 procent när understödet beviljas för det ändamål som anges i 3 § 3 punkten,
- 4) till högst 50 procent när understödet beviljas för det ändamål som anges i 3 § 4 eller 5 punkten.

När Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet med beaktande av de högsta procenttalen beviljar understöd, ska den för varje objekt beakta objektets omfattning och kostnader, hyrans skälighet samt hyresbetalningsförmågan hos dem som hör till gruppen med särskilda behov.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagen tillämpas på ansökningar som kommit in till Finansierings- och utvecklingscen-

tralen för boendet den 1 januari 2010 eller därefter. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 30 mars 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Bostadsminister *Jan Vapaavuori*

Lag

om ändring av 3 och 8 § i lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2004 om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov (1281/2004) 3 och 8 §, sådana de lyder i lag 448/2008, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Grupper med särskilda behov

Understöd kan beviljas för bostadsprojekt till boendegrupper som behöver särskilt stöd och

1) som har dåliga bostadsförhållanden och exceptionellt låg inkomstnivå,

2) som är beroende av mer stödtjänster än normalt i sitt boende,

3) för vilka ordnandet av bostadsförhållandena utöver de stödtjänster som avses i 2 punkten i betydande mån kräver speciallösningar i fråga om lokaler och utrustning i bostadshuset eller bostaden, eller

4) för vilka en förutsättning för ordnandet av bostadsförhållandena utöver de omständigheter som avses i 3 punkten är långvarig bostadslöshet på grund av missbruksproblem, psykiska problem eller motsvarande problem.

Föreslagen lydelse

3 §

Grupper med särskilda behov

Understöd kan beviljas för bostadsprojekt till boendegrupper som behöver särskilt stöd och

1) som har dåliga bostadsförhållanden och exceptionellt låg inkomstnivå,

2) som är beroende av mer stödtjänster än normalt i sitt boende,

3) för vilka ordnandet av bostadsförhållandena utöver de stödtjänster som avses i 2 punkten i betydande mån kräver speciallösningar i fråga om lokaler och utrustning i bostadshuset eller bostaden,

4) för vilka en förutsättning för ordnandet av bostadsförhållandena utöver de omständigheter som avses i 3 punkten är långvarig bostadslöshet på grund av missbruksproblem, psykiska problem eller motsvarande problem, eller

5) för vilka ordnandet av bostadsförhållandena utöver de stödtjänster som avses i 2 punkten förutsätter exceptionellt krävande eller dyra lösningar i fråga om lokaler och utrustning i bostadshuset eller bostaden på grund av de boendes utvecklingsstörning.

8 §

Understödet storlek

För de bygg-, anskaffnings- och ombyggnadskostnader som godkänts för finansiering med räntestödslån kan understöd beviljas

1) till högst 10 procent när understödet beviljas för det ändamål som anges i 3 § 1 punkten,

2) till högst 25 procent när understödet beviljas för det ändamål som anges i 3 § 2 punkten,

3) till högst 40 procent när understödet beviljas för det ändamål som anges i 3 § 3 punkten,

4) till högst 50 procent när understödet beviljas för det ändamål som anges i 3 § 4 punkten.

När Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet med beaktande av de högsta procenttalen beviljar understöd ska den för varje objekt beakta objektets omfattning och kostnader, hyrans skälighet samt hyresbetalningsförmågan hos dem som hör till gruppen med särskilda behov.

8 §

Understödet storlek

För de bygg-, anskaffnings- och ombyggnadskostnader som godkänts för finansiering med räntestödslån kan understöd beviljas

1) till högst 10 procent när understödet beviljas för det ändamål som anges i 3 § 1 punkten,

2) till högst 25 procent när understödet beviljas för det ändamål som anges i 3 § 2 punkten,

3) till högst 40 procent när understödet beviljas för det ändamål som anges i 3 § 3 punkten,

4) till högst 50 procent när understödet beviljas för det ändamål som anges i 3 § 4 eller 5 punkten.

När Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet med beaktande av de högsta procenttalen beviljar understöd, ska den för varje objekt beakta objektets omfattning och kostnader, hyrans skälighet samt hyresbetalningsförmågan hos dem som hör till gruppen med särskilda behov.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagen tillämpas på ansökningar som kommit in till Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet den 1 januari 2010 eller därefter.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
